

Auteur: Ed Koekebacker

Aan het einde van kern 6 sluit u de eerste instructieperiode van het aanvankelijk lezen af. Twee tussendoelen zijn dan voor alle kinderen belangrijk: een volledige, geautomatiseerde letterkennis en mkm-woorden lezen zonder te spellen. In kern 5 biedt u weer nieuwe letters aan, waaronder de lastige tweetekensklanken /eu/, /ie/ en /ou/. Dagelijks oefenen van letterkennis blijft noodzakelijk. De aandacht moet daarbij vooral gericht zijn op het tempo waarin de letters verklankt worden. De nieuwe letters worden ook geïntegreerd in het lezen van woorden. Naast het correct lezen van woorden, is ook het vlot lezen ervan belangrijk. Dagelijks oefenen met *Veilig & vlot*, dat speciaal ontwikkeld is om het vlot lezen van woorden te oefenen, zal bijdragen aan het bereiken van het gewenste tussendoel: mkm-woorden lezen zonder spellen. Vooral de risicolezers moeten, onder begeleiding van de leerkracht, het vlot lezen van woorden oefenen. De lesfase 'verlengde instructie' is hiervoor geschikt. Naast de suggesties die in de handleiding staan, is het goed om met risicolezers dagelijks de volgende activiteiten uit te voeren.

Letters vlot lezen

Het belang van automatiseren van de letterkennis is al meerdere malen onderstreept. Blijf onderstaande activiteiten uitvoeren met de kinderen die moeite houden met het tempo waarin de letters verklankt moeten worden.

Leg iedere dag letterkaartjes met de letters die tot dan toe zijn aangeboden op de instructietafel. Maak een mix van 'oude' (uit kern 1, 2, 3 en 4) en 'nieuwe' (uit kern 5) letters. Beperk het aantal letters bij deze oefensessies tot maximaal 12. De nieuwe letters uit kern 5 maken altijd deel uit van de selectie, afwisselend aangevuld met oude letters. Zorg ervoor dat alle kinderen in het groepje de letters goed kunnen zien (niet ondersteboven).

- Lees de letters eerst voor, terwijl u ze tegelijkertijd aanwijst, en zie erop toe dat de kinderen luisteren en meekijken.

- Vervolgens verklankt u de letters samen met het groepje. Bepaal zelf het tempo en voer dit langzaam op. Laat ook nu de kinderen gelijktijdig luisteren, kijken en zelf zeggen. Herhaal dit enkele malen met de letterkaartjes in een andere volgorde.
- Laat de kinderen ten slotte individueel een rijtje letters oplezen. Geef ze de kans om de letters zelf te verklanken, maar ondersteun als het te lang duurt. Voorzeggen is beter dan laten raden!

Speciale aandacht voor lastige letters

In kern 5 worden de tweetekensklanken /eu/, /ie/ en /ou/ aangeboden. Kinderen met zwak ontwikkelde auditieve vaardigheden vinden deze letters vaak lastig. Vooral als ze de klanken moeten benoemen zonder steun van het woord waarin ze voorkomen. Bied daarom in een oefensessie met losse klanken ook de woorden aan waarin deze letters voorkomen.

In *Veilig & vlot* vindt u geschikt oefenrijtjes met:

- /eu/ op pagina 13 en 15,
- /ie/ op pagina 17 en 18,
- /ou/ op pagina 21.

Afzonderlijk benoemen van de /j/ leidt nogal eens tot nadrukkelijk uitspreken als /ju/. Het synthetiseren van woorden die met deze letter beginnen kan daardoor belemmerd worden. Spreek de /j/ kort uit zonder /u/ erachteraan en laat de kinderen u nazeggen.

Beschikt u over een digitaal schoolbord met de *Leerkrachtassistent Veilig leren lezen*, dan kunt u tijdens de verlengde instructie de module 'Letters oefenen' gebruiken. Boven genoemde werkwijze wordt daarin digitaal aangeboden.

- Dagelijks oefenen de kinderen met een gereduceerd aantal, met zorg geselecteerde letters. U kunt deze letters eventueel zelf aanpassen.
- De letters kunnen bovendien snel in een andere volgorde worden geplaatst.
- Het is ook mogelijk om de geselecteerde letters te laten flitsen in een door uzelf te bepalen snelheid.

Woorden vlot lezen

Blijf de boekjes van *Veilig & vlot* dagelijks gebruiken om het vlot leren lezen van woorden te oefenen. Gebruik de 'voor-koor-zelf'-manier om het vlot lezen te stimuleren (zie het artikel 'Voor-koor-zelf' op www.veiliglerenlezen.nl / Artikelen / Lezen).

Herhaal tijdens de 'verlengde instructie' steeds de bladzijden met woordrijen van de kernen 1, 2, 3 en 4 om dit op tempo lezen van woorden te oefenen. Deze woordrijen bestaan immers uit bekende letters.

Overigens, ook voor de kinderen die niet tot de risicogroep behoren, blijft het goed om het op tempo lezen van woorden zo te oefenen. Het is aan te bevelen om deze activiteit met de hele klas in verschillende werkvormen regelmatig uit te voeren. U kunt dan denken aan individueel werken, in duo's oefenen of in kleine groepjes. Gebruik van stopwatch en/of zandlopers maken deze oefeningen spannender en aantrekkelijker.

Speciale aandacht voor moeilijke woorden

Woorden die beginnen met de 'j' kunnen lastig zijn, evenals woorden met 'eu', 'ie' en 'ou'. Herhaal de woordrijtjes met deze letters uit *Veilig & vlot* daarom wat vaker.

Beschikt u over een digitaal schoolbord met de *Leerkrachtassistent Veilig leren lezen*, dan kunt u tijdens de verlengde instructie werken met de module 'Woorden oefenen'. Het aanbod van *Veilig & vlot* is in deze module gereduceerd. De hoeveelheid stof is aangepast aan het leestempo van zwakke lezers, waardoor de kinderen meer succes ervaren en een betere leesmotivatie houden.

- De woordrijen worden een voor een opgebouwd, waardoor kinderen minder visuele informatie tegelijk ontvangen.
- Als het rijtje vol is, kan dit gelezen worden, terwijl de tijd gemeten wordt.
- Het rijtje kan nog een tweede keer gelezen worden, terwijl de tijd opgenomen wordt. Aan de tijdbalkjes is te zien of het de tweede keer sneller is gegaan.

In de module 'Woorden flitsen' worden de woorden die geoefend zijn, geflitst in een door uzelf te bepalen snelheid.

Zinnen lezen

In de eerste instructieperiode staat het aanleren van letters en het vlot leren lezen van mkm-woorden centraal. Vanaf kern 7 krijgt ook het lezen van zinnen en teksten meer aandacht. De overgang van losse woorden lezen naar zinnen lezen is voor risicolezers vaak een grote stap. Wanneer u in kern 5 en 6 al oefent met het lezen van zinnen, krijgen alle kinderen, maar zeker de risicolezers, een stevige basis voor het lezen van teksten. Werkblad 7 en 19 uit *werkboekje 5 maan* zijn hier heel geschikt voor.

- Om de kinderen te laten wennen aan het *vloeiend lezen*, leest u het eerste tekstblokje van vier zinnen voor: in het goede tempo en met de juiste intonatie.
- Daarna leest u zin voor zin voor, de kinderen herhalen elke zin in koor. Zij imiteren daarbij uw intonatie. Zeg ook dat zij de zin precies zo moeten lezen als u.
- Na het gezamenlijk lezen kunt u kinderen individueel een beurt geven om hardop één zin te lezen.

Oefen per keer niet meer dan één tekstblokje van 4 zinnen. Voer deze werkvorm eerst uit met de hele groep en herhaal het daarna met het groepje risicolezers. Regelmatig uitvoeren zal ertoe leiden dat kinderen vanaf kern 7 minder moeite hebben met het lezen van zinnen en teksten.

Auditieve ondersteuning

Blijf de kinderen die nog moeite hebben met auditieve vaardigheden ondersteunen bij de bladzijden uit het werkboekje met auditieve oefeningen. In *werkboekje 5* *maan* gaat het dan om de werkbladen 2, 6, 10, 14, 18 en 22, waarbij een gegeven letter op het gehoor herkend moet worden in de woorden die horen bij plaatjes. Ook bij de werkbladen 4, 8, 16, 24 en 25 is ondersteuning aan auditief zwakke kinderen noodzakelijk. Ondersteuning leidt tot beter functioneren, raden en zomaar streepjes trekken of letters invullen niet.

Van belang blijft ook dat de auditieve oefeningen altijd gepaard gaan met gebruik van letters en woorden. Bij genoemde oefeningen uit het werkboekje is dat het geval.

Tot slot

Het is zeker niet eenvoudig om de deze activiteiten: automatiseren van letters, vlot lezen van woorden en zinnen, en auditieve ondersteuning, een plaats te geven in de lesfase 'verlengde instructie'. Echter, wanneer het lukt om dit dagelijks uit te voeren met de risicolezers, dan zullen er aan het eind van kern 6 beduidend minder kinderen zijn die woorden nog spellend moeten lezen. Het lezen van zinnnetjes zal vloeiender verlopen. Beheersing van AVI-niveau M3 komt hierdoor binnen bereik.

